

Rype- og skogsfugltaksering Statskog SF

Rypeseminar Byglandsfjord 28.10.15

Kristian Eiken Olsen

- Fra Flekkefjord – bosatt på gårdsbruk i Åseral.
- Tilknyttet regionkontoret på Lillehammer.
- Jobber regionalt og nasjonalt, primært med småvilt.
- Bachelor i utmarksforvaltning fra Evenstad.
- Tor som sensor.
- Jobbet med jakt og fiskeforvaltning på rettighetshaver nivå siden 2001.
- Privat sektor tom 2006, siden Statskog.
- Vesentlige forskjeller – interessant ballast.

Ivrig småviltjeger med stående fuglehund

...men typisk generalist..

Først litt om Statskogs mandat som tilbyder

- Vi forvalter fellesskapets grunn. "Litt ditt".
- [Forskrift om jakt, felling, fangst og fiske på statsgrunn utenfor statsallmenning](#)

- **§ 1. Formål:**

Viltet og fisken skal forvaltes slik at hensynet til det biologiske mangfoldet ivaretas. Innenfor denne ramme skal ressursen utvikles med sikte på å sikre allmennhetens adgang til jakt, felling, fangst, fiske og friluftsliv, og fremme det lokale næringslivet.

Mandat fortsetter..

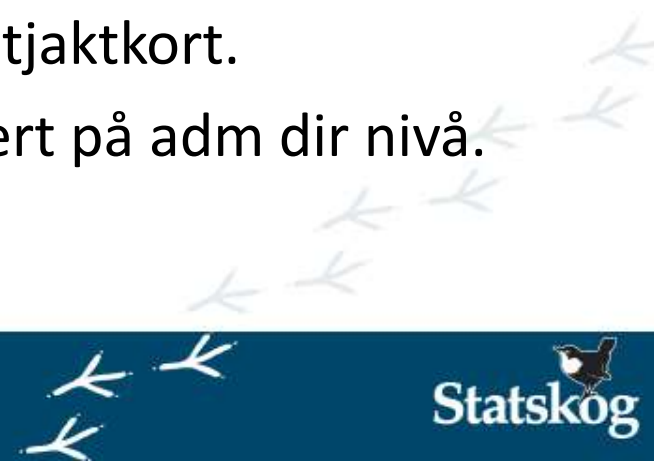
- Krav til bærekraftig forvaltning.
- Skape tilgang til flest mulig – garantist, så langt det lar seg gjøre.
- Vesentlig forskjell fra privat rettighetshaver.
- Så lenge bestandene tåler høsting så skal vi i utg pkt åpne for jakt. På de arter som er tilgjengelige.
- Vi skal sørge for at folk kommer seg ut.
- Vi skal tilby jakten etter en viss mal, og til en pris som er "grei".
- Tilgang viktigere enn mye i sekken.

Statsforetak

- Vi er et SF, statsforetak, og ikke et direktorat.
- Direktoratet for statens skoger frem til 1992, siden SF.
- Eierne våre er Landbruks- og matdepartementet.
- Stilles resultatkrav.
- Ofte blir Forstmester Barth sitert: "Nu finnes kun respekt for mynten.."
- Mao ofte beskyldt for at det kun er pengene som styrer, men det er faktisk å skape tilgang.
- I år har vi refundert mer enn 1000 småviltjakkort.
- Bærekraftig høsting vs. inntjening diskutert på adm dir nivå.

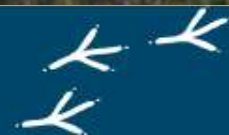

Taksering

Hvorfor er det viktig

- Vi må kunne si noe om bestandene vi skal jakte på, før jakt.
- Spesielt for oss som har "garantist" rollen.
- Antakelser er roten til mye elendighet.
- "Linjetaksering er vår beste gjetning" og distance sampling ønsket modell.
- Kunnskapsbasert forvaltning, mist mulig synsing.
- I tillegg MÅ vi vite hva som felles og hvor mye innsats som ligger bak.

Bakgrunn

- Startet i nord i cirka 2005, og i Njardarheim i 2003, med linjetaksering etter distance metoden.
- Drev en forvaltning med bind for øynene.
- Mer fokus på jaktas betydning på bestandene.
- Både oss selv og jegerne våre ønsket å vite hva "vi hadde".
- Foranledningen til "Rypeprosjektet".
- Det jobbes fortsatt med resultatene etter prosjektet, og vi samler fortsatt inn data.
- Behov for kunnskapsbasert forvaltning
- Initiativtaker til Hønsefuglportalen sammen Fefo og NINA

Taksering på våre areal

- Vi er dem i Norge som takserer flest linjekilometer. I 2015 cirka 1700.
- I Troms og Nordland er det mest lirypeområder som takseres, og en stor del av våre eiendommer i nord er rypeterreng.
- I Midt-Norge er det fordelt mellom rype og skogsfugl, og med store areal rundt Røros og Femundsmarka.
- I Sør-Norge har vi en annen eiendomsstruktur enn i nord.
- Vesentlig mindre enheter, store rypeområder feks på Kongsvoll og Njardarheim.
- Nesten samtlige større eiendommer takseres (80000 daa+)
- Cirka 50 / 50 skogsfugl og lirype.

Årshjulet for taksering

- Noen hektiske måneder.
- April/mai: Søknad om dispensasjoner hos kommune og eventuell verneområde. Sjekke at taksørene er på plass, og linjer i orden.
- Juli/august: Praktiske avklaringer og oppfølging av lokalt ansvarlige hos oss (utmarkskonsulentene) samt de lokale taksørene.
- August: cirka 5.august taksering starter, 20. august ferdig taksert og skjema til oss asap. Ferdig punsjet i portalen til cirka 22.august. NINA analyserer data fortløpende. Vi jobber med årets kvoter mv frem til pressemelding cirka 1.september
- September: 1. september pressemelding slippes (nattarbeid).

Praktisk gjennomføring

- Vi skolerer mannskap i størst mulig grad gjennom NJFF sine system.
- Vi engasjerer ulike interesseorganisasjoner i gjennomføringen, fuglehundklubber, NJFF mv.
- Godtgjør for arbeidet til klubben / laget.
- Cirka samme praksis over hele landet.
- Statskog legger opp linjene og det kvalitetsikres gjennom NINA.
- NINA analyserer data.
- Statskog tar avgjørelser.

Hvordan brukes resultatene?

- Vurdere kvoter. For eksempel dag, uke eller sesongkvoter.
- Jaktfelt / område kvoter.
- Jakttrykksbegrensning.
- Brunfugl fredning på skogsfugl.
- Fredning eller jakt.
- Sammen med fangstrappporter og innsats prøve å vurdere jaktas betydning på bestandene.

Reguleringer - kvoter

- Eksempel med 15% regelen:

Jaktfelt på 50000 daa

Resultat på 20 ryper pr km²

Totalt $20 \times 50 = 1000$ ryper i jaktfeltet.

Kan ta ut minst 15 % = 150 ryper kan felles på dette jaktfeltet denne sesongen uten å sette neste års hekkebestand tilbake.

- Videre dersom det selges kun dagskort her, og vi vet at det i snitt felles en rype pr andre jaktdag, dvs to jegerdagsverk, kan vi selge 300 dagskort.
- Ønsker at de rypene som skal felles innenfor et jaktfelt, felles i fra starten - = størst naturlig dødlighet.
- Jo nærmere hekketid jo større er sjansen for at uttaket er additivt.

Gå i null

- Hvor mange kyllinger ”høster” naturen selv?

Ryper: 2,5 kyllinger pr kull

Orrfugl: 1,4 (Wegge)

Storfugl: 1 (Wegge)

- Dette betyr at dersom kullene under augusttakseringen er under overnevnte risikerer vi at jakta setter tilbake neste års hekkebestand.
- Ved middels produksjon (1,4 kylling /røy og 1,8 kylling / orrhøne) bør man frede brunfugl. (Per Wegge)
- Ved god produksjon (2 pr røy og 2,3 pr orrhøne) 15 % uttak.

Utfordringer

- Ivaretagelse av data, ferske og historiske, løst gjennom Hønsefuglportalen.
- Kapasitet på mannskap – fortsatt ok.
- Bonitering av areal, hvor mye av et jaktfelt er faktisk produktivt.
- Hersker fortsatt en del usikkerhet rundt fjellrype. Ting på gang, vanskelig praktisk og byråkratisk.
- Tidspress i august, både i felt og på kontor.
- Varierende forhold i felt - hvor mye betyr det. Ofte samme feil år etter år?
- Store nok areal / forvaltningsområder = sikre/usikre tall.
- Noen terreng er "alltid" gode, mens andre "alltid" er dårlige. Hvorfor?

Utfordringer fortsetter..

- Burde vi heller taksert stamfugl / voksenfugl på våren? Som sagt noe praktiske utfordringer.. Må uansett vite noe om produksjon i august.
- Planlegging for jegere, når tallene kommer sent.
- Kvaliteten på tallene mht slurv. Relativt lett å avsløre.
- Oppdagbarhet på skogsfugl i skog ved linjetaksering.
- Få observasjoner på knappe områder og glisne bestander.
- Bedre rapporteringsregimer på sesongkort uten aktivering.
- Ulv er blitt et "takseringsproblem" i Sør-Norge, og ser ikke ut til å løse seg med det første.
- Reguleringer blir ikke alltid tatt godt imot (kan prate lenge om dette..).

Eksempel på "ubrukelige" tall

